

timo v nam neznane kraje naše domovine. Zbirali smo dinarje, ker smo vedeli, da se bodo dvakratno obrestovali, ne- strpno smo čakali čas zopetnega skupnega svidenja in odhoda, v svesti si, kako velike važnosti so specijelito za nas po- učna potovanja. 3. avgusta smo se po enem letu zopet snidli v hotelu Tivoli, da zadnjič pregledamo, če je vse pripravljeno in če smo vsi ene misli glede programa in drugi dan zjutraj smo se že pomikali proti Beli Krajini in proti delnemu cilju našega programa: Plitvičkim jezerom. — Ne bom se spuščal v podroben opis našega potovanja, to naj bo na drugem mestu. Dolžnost moja je, da se javno zahvalim vsem onim, ki so nam pripravili tako lepe in nepozabne urice. — Iskrena zahvala ge. prof. Franič, lastnici hotela Franič na Plitvičkih jezerih za njeno prijazno gostoljubnost, da smo se počutili pri njej kakor doma, nadalje g. prof. Milanu Ivanoviču iz Pakraca, ki nas je vodil po Plitvicah in v predavanjih ustregel naši radovednosti in poštenu uradu na Plitvicah, ki nam je dal poseben poštini avto do Vrhovin. Šibenik: Tovariška zahvala učiteljskemu društvu, v prvi vrsti tov. nadučitelju Luki Miličiču in učitelju Marku Maričiču, ki sta nam preskrbela vse potrebno in nam bila v vseh slučajih vedno na razpolago, iskrena hvala lastniku »Grand hotela Krke« g. Riše- viču za 20% popust, kanoniku g. Tumba- čiču za njegovo predavanje, veroučitelju g. Krsti Stašiču. Najprisrčnejša zahvala ko- mandantu vojne mornarice kapetanu I. klase g. Vilfanu, ki nam je dal brezplačno na razpolago vojaški parobrod in nam tako omogočil ogled slapov Krke. Na Su- šaku kr. svetniku dr. Marjanu Cukaru, ki nam je preskrbel brezplačno dovoljenje za Reko in Opatijo in ge. profici Vunjat za prijazno razkazovanje zgodovinskega gradu Frankopana. Zahvaljujemo se tudi »Inšpektoratu drž. žel. Ljubljana«, ki nam je dalo na razpolago poseben železniški voz, katerega smo uporabljali na celem svojem potovanju, jugoslovanska zahvala vsem štabnim častnikom, mučič se ravn- o v Šibeniku, ki so nas sprejeli med se, nas pogostili in nam pripravili zabaven večer, zahvala vsem našim neimenova- nim prijateljem, ki so tako bratsko spre- jemali »braco Slovenace«! Hvala vam ju- goslovanska! Ko pridete Vi k nam v Slovenijo, smo vam na razpolago! Ne morem končati, da se ne bi javno poslo- vil od našega Františka, tov. in pisatelja Kuoufeka iz Češko-slovaške, ki je tudi letos prišel med nas, da skupno z nami občuduje lepoto naših krajev in da pre- živi med nami par uric v tov. družabno- sti. Javno se Ti zahvalim v imenu vseh udeležencev poč. izleta za podarjena Tvoja dramatična dela in za krasno sli- ko: »Masarykew rodný dům«. Poslovil sem se od Tebe v imenu vseh v Šibeniku trdno prepričan, da se nam drugo leto zopet pridružiš in potem se pridružimo mi Tebi in Tvojim tovarišem v Tvoji do- movini. »Z Bogom in do svidenja naš ne- pozabni František!« — Končna zahvala tudi vam, drage tovarišice in tovariši, ki ste mi disciplinirano in ob vednem vese- lem razpoloženju sledili tudi ob poznih nočnih urah, ko Vas je piščalka, utrujene pozvala k odhodu; s tem ste ponovno do- kazali vsestransko zaupanje v moje vod-

stvo in še z večjim zadovoljstvom in vese- ljem bom deloval za idejo poč. izleta. Tov. zahvala za Vaša darila v Opatiji, ki me bodo v poznejših letih spominjala na naša potovanja in na Vas! S ferijalno ju- goslovanskim pozdravom Vaš Mrovlje. NB.: Cilj III. poč. izleta bo drugo leto na Kosovo polje in program utrdimo na pomladanskem sestanku v Konjicah! — Do svidenja!

Splošne vesti.

IZJAVA.

Znani slaboinformirani in mnogo- besedni informator Slovenca skuša iz- rabiti sebi v prid sedanjí položaj in spušča potom svojih »zvez« v Slovenca svoje »race«, s katerimi skuša predvsem omajevati položaj posameznih oseb iz vodstva organizacije ter jih slika, kakor bi izrabljali svoje položaje le sebi v prid.

Dasi ni niti posamezniku niti ce- lotnemu vodstvu potreba nikake obram- be, ker ima dovolj zadoščenja v zaupa- nju, ki mu ga je izrekla delegacija na pokrajinski skupščini, vendar pribijamo sledeče izmišljotine dopisnika:

1. Proti imenovanju učiteljice v Mo- stah je organizacija vložila svoj protest in smatra zadevo za osebno zadevo pro- tektorja, če se je izvršilo imenovanje drugače, kar je širši javnosti dovolj znano.

2. Lista za upraviteljska mesta v Ljubljani je netočna in gladko izmišlje- na, najmanj pa je neosnovano sumni- čenje proti strokovnemu tajniku tov. R. Dostalu, ki je bil v času, ko se je o tem vprašanju govorilo, na dopustu, iz če- sar je razvidna tudi laž, da je kdo liste videl pri njem.

3. Mesto višjega šolskega nadzor- nika za ljubljansko oblast še dolgo ne bo prosto po želji dopisnika in je pod- tikanje osebnih ambicij uredniku »Učit. tov.« tov. Ivanu Dimniku podlost, ki se obsoja sama, kakor se je obsodilo pod- tikanje, da ima od min. Pribečevića že podpisan dekret za upraviteljsko mesto v Ljubljani — ko niti kompetiral ni na nobeno mesto.

Vsa podtikanja članom vodstva or- ganizacije imajo prozoren namen, ki pa se bo ubil sam. Vodstvo organizacije je že često izjavilo, da ne mara članov, ki pristopajo v organizacijo zgolj zaradi tega, da dobe kako dobro službo in je to načelo razvidno tudi iz poverjeniko- vega nagovora na letošnji pokrajinski skupščini — in to še pod prejšnjim re- žimom. Pozivamo članstvo, da trdno vztraja pri tem načelu in se ne da begati z imenovanji! Organizacija je smatrala za svojo dolžnost, sodelovati pri imeno- vanjih in sicer le zaradi tega, ker je bil višji šolski svet ukinjen in je prišlo učiteljstvo s tem ob svoje zastopnike, dru- gače pa smatra to izven svoje kompetence. Uporabila je pri predlogih pravi- čne mere in načela, kolikor se pač dajo upoštevati pri mnogih kompetentih na eno samo učno mesto, katero dobi lahko le en prosilec.

Prepričani smo, da je zaman upa- nje vseh onih, ki menijo, da bodo rušili

našo organizacijo s kompetencami in imenovanji!

V Ljubljani, 16. avgusta 1924.

Za Poverjeništvu UJU, Ljubljana.

Luka Jelenc,
poverjenik.

— **Prihodnja številka »Učiteljskega tovariša«** izide zaradi Glavne skupščine UJU v Dubrovniku šele po 1. septembru, zato smo dali današnji številki prilogo.

— **Zahteve Osrednje Zveze glede iz- premembe uradniškega zakona** in razvr- stitilne uredbe, ki jih je predložila vladi: **A. Obče zahteve.** I. K uredbi o dra- ginjskih dokladah. Načelo pri od- ločitvi teh doklad naj bi bilo v smislu re- solucije z dne 17. decembra 1923. v No- vem Sadu, kratko izraženo, takšno, da bo v polni meri ustrezalo zahtevam, iz- raženim pod točkama a)–d), odstavka II. te resolucije. Ugotavljamo, da vlada ni vodila računa o danih obetih in da je zla- sti s popolno brezbriznostjo šla preko zahteve 100% povečanja draginjskih dok- lada za drž. upokojence in da velja še danes docela neutemeljena in nesocijalna razlika med osnovnimi pokojninami, ki se izplačujejo deloma v dinarjih, a veli- kemu delu še vedno v kronah, ki že dav- no niso več plačilno sredstvo naše kralje- vine. Ker draginja od 1. maja t. l. kot dneva, ko je stopila v veljavo nova ureb- da o draginjskih dokladah, absolutno ni padla, je bilo treba, da ostanje draginj- ske doklade tudi za tiste drž. nameščence, ki so se jim te doklade za novo uredbo zmanjšale, najmanj takšne, kakor so bile pred 1. majem t. l. V tej konsekvenci mo- ramo dalje glede 2. izplačila razli- ke med prejšnjimi in novimi temeljnimi ter položajnimi plačami zahtevati, da se ta razlika za čas od 1. oktobra 1923. do 30. aprila 1924 po odbitku prejetih avansov izplača v najkrajšem času, ker je nje izplačilo za- gotovljeno v čl. 249. zakona o civilnih uradnikih in ostalih drž. nameščencih z dne 31. junija 1923. Da vlada ne bi imela zadostnega budgetnega kritja za izplačilo te razlike, je docela izključeno, saj je znano, da se v to svrhu z zakonom o proračunskih dvanajstinah za mesec ok- tober-december 1923 in januar-marec 1924. določena specialna kredita (člen 3. obeh zakonov) in skupnem znosu 400.000 Din nista porabila. — 3. Uredbe o razvrstitvi drž. uslužbencev sploh ne moremo imenovati uredbo, ker ničesar ne ureja, ampak je nasprotno na- pravila prav v vseh resorih drž. name- ščencev nedogleden kaos in s tem via facti z globoko zarezo v pridobljene pravi- ce povzročila med drž. nameščenci burjo ogorčenja in nezadovoljstva. Za to predlagamo: za pokrajine, v katerih so bili popreje normirani takozvani činovni razredi, prepuščajoč za ostale dele naše države tem načelom odgovarjajoči pro- porc, oziroma razmerje — brezpogojno revizijo na sledeči osnovi: I. kate- gorija. VI. činovni razred in višje 3. gru- pa; VII. činovni razred in višje 4. grupa; VIII. činovni razred in višje 5. grupa; IX. činovni razred in višje 6. grupa; X. činovni razred in višje 7. grupa; XI. činovni razred in višje 9. grupa. — II. kate- gorija. VII. čin. razred in višje ter VIII.

čin. razred z nad 20 let službe 1. grupa; VIII. čin. razr. in IX. čin. razr. in z nad 15 letno službo 2. grupa; ostali uradniki IX. čin. razreda in X. činovnega razreda 3. grupa; XI. činovnega razreda 4. grupa; pripravnik 5. grupa. — III. kategori- ja. VIII. činovni razred in višja ter IX. čin. razr. z nad 15 letno službo 1. grupa; ostali uradniki IX. in X. činovnega razr. 2. grupa; X. činovnega razreda 3. grupa; pripravnik 4. grupa. Za uradnike, ki služ- bujejo v višji kategoriji, kakor zanjo od- govarja njihova šolska sprema, naj se za prehodno dobo in brez izbegavanja izvaja člen 230. zak. o civilnih drž. uradnikih. 4. Zakon o civilnih drž. uradni- kih niti približno ni zadovoljil drž. uslužbencev in upokojencev. Zato naj vi- soka vlada z vso energijo deluje na to, da se s posebnim zakonom izpremene omi- nozni členi 234., 239., 240. in 246. na način, kakor je bil predlagan v točki I. resolu- cije »Glavnega Saveza« z dne 12. novem- bra 1923. v Beogradu, oziroma v smislu načrta zakonodavnega odbora, ki ga je bil le-ta predložil koncem leta 1922. Na- rodni skupščini. Vse to, kar smo doslej navedli, smatramo za minimalne zahteve, od katerih ne moremo odstopiti pod no- benim pogojem. 5. Ugodnost polo- vičnih voženj na drž. železnica- h in parobrodih. Vsem dr- žavnim aktivnim in upokojenim na- meščencem naj se prizna stalna ugod- nost do polovičnih voženj po vseh drž. železnicah in parobrodih. Ta zahteva, ki smo jo v naših spomenicah že ponovno utemeljili, je v primeri z milijonskimi do- hodki ministrstva saobračaja tako malen- kostna, da državnega budžeta ne more spraviti iz ravnovesja. Sicer pa je bila enaka olajšava priznana vsem tem drž. nameščencem že pod Avstrijo. Znano dej- stvo je, da potuje drž. nameščenev v pri- vatnih poslih le tedaj, kadar to zahtevajo neizbežne okoliščine in da mu za daljše iz- lete nedostaja gmotnih sredstev. Ako bi ministrstvo saobračaja iz nam neznanih razlogov ne moglo pristati na stalno ugodnost polovičnih voženj, potem pro- simo, da se sedaj veljavne legitimacije za trikratno polovično vožnjo proširijo vsaj najmanj na desetkratno takšno vožnjo v letu. — **B. Specijalne zahteve.** I. Uvr- stitev mesta Ljubljane in Ma- ribora v I. draginjski razred. Kot specijalno lokalno zahtevo predna- šamo visoki vladi, da se uvrstita mesti Ljubljana in Maribor v I. draginjski razr. za odmero osebnih draginjskih doklad. O tem vprašanju se je leta 1923 že bavilo ministrstvo notranjih zadev, pa je njega rešitev iz nepojmljivih nam razlogov od- ložilo. Pokrajinska uprava za Slovenijo je tedaj stavila z vsemi dokazili o dra- ginjskih razmerah v teh dveh mestih ute- meljeni predlog, vsled česar bi bilo vsako ponovno utemeljevanje odveč. Kdorkoli iz Ljubljane ali Maribora se je zadnjega pol leta mudil v Beogradu, bo brez vsakih predsodkov in docela objektivno lahko potrdil, da se da v I. draginjski razred uvrščenem prestolnem mestu Beogradu, ako izvzamemo stanovanjsko vprašanje — ceneje živeti, kakor v omenjenih dveh mestih.

— **Za šefa kabineta v ministrstvu prosvete** je imenovan g. profesor Avse-

Cvetke na grob.

† prof. Fr. Frankoviču.

Pred mnogimi leti je bil moj učitelj v srbohrvaščini in je umrl prošli teden av- gusta m. v svojem rojstnem kraju Dreno- vi v Istri, ožji rojak prof. Spinčiča, dr. La- ginje in prof. Milohniča — star 75 let. O pokojniku ne bo pisal literarni zgodovi- nar, ne umetniški kritik, a spomin v sr- cih njegovih učencev mu ostane svež in lep, dokler i nas ne zagrne domača ruša.

Jeseni l. 1881. pride nekega dne ravnatelj J. Revelante s cilindrom v roki v I. razred slov. odd. držav. učiteljskega v Kopru in pokaže na originalen način raz- merje glede na število učiteljev na Pri- morskem po jezikovni usposobljenosti: Srbohrvaških učiteljev imamo do prsi, slovenskih do ust, laških preko glave. Z gesto, ki je potrdila ravnateljevo nedo- statno znanje nemščine, je zginitil on in njegova »pinja«. Pa smo se zglasili Slo- venci skoro od kraja v prosti tečaj za srbohrvaščino. Pridružila sta se celo oba Italijana, (več jih ni bilo tista 3 leta.)

Frankovič je bil tudi knjižničar na zavodu. Toda njegove učne ure, pozne sicer — pozimi pri luči, so imele za nas privlačno moč. Celotno slovnico je znal tako oživeti, da smo se obenem morali učiti tudi slovenski. In če je nismo znali, of, to je bila sramota, velik, domoljuben, celo poglavitni greh za mladega Slovana, ki namerava sam učiti svoj narod. V snov sam nas je znal tako poglobiti, da smo bili kar očarani. In kako bi mlad človek ne bil razočaran, ko so nas doslej vzgo- jevali v strahu božjem in samo v strahu božjem, kaj smo, kdo smo, kje so naši

krvni bratje, oh tega ne! Verski bratje so pravi bratje po sv. krstu, naj si so nas nemški »bratje« požrli na Koroškem in Štajerskem ob Donavu in ob Savi in Odri na milijone. Bratje!

Čitali smo Mažunaričev ep »Smrt Smail age Čengića.« Profesor sam je imel solzne oči, ko je pojašnjeval, kako govori pravoslavni duhovnik pred obhajilom mali četi crnogorskih junakov, ki se gredo Turkom osvetiti za premnoge krivice:

Ah, da znadu svijeta puci ostali iz nizina, odkud vida ne ima, za krst časni, što ste vikli mrijeti, za krst časni i slobodu zlatnu. Ne bi zato barbarim' ne zvali, što vi mroste, dok su oni spali.

— Antim urale christianitatis — do nedavna nepriznani pastirji.

S ponosom trdim, da se je tedaj v marsikaterem mladem srcu vzbudil nar- odni ponos, da smo Jugoslovani, da smo Slovani. Take pobude nismo bili vajeni niti pri slovenščini, ne pri zgodovini ali zemljepisju. Polnili smo razum in spomin, srce je ostalo prazno, oh, prazno. Častno izjemo v tem je delal prof. verouka F. P. Bog ga živi, če ga še ni pozval k sebi po plačilo. Ali na splošno so nas vzgajali v c. kr. državljane = avstrijsko-nemško: Stimmvieh. F. Frankovič je ob navadni narodni pesmi o Kraljeviču Marku znal po- seči v povestnico do porodice Nenjev, do vzrokov poraza na Kosovu, posegel je še globlje v slovansko neslogo — naš podedovani greh in bičal z zgovorno be- sedjo kakor s škorpjoni. Časih smo se kar boječe ozirali v duri, kdaj se odprni in se na pragu zasveti v ravnateljevih rokah tišta obilgata »pinja« ter nam mož zo-

pet pokaže z originalno mimiko, kaj ni prav ali pa vsem zabruši v lice očitek »Esel«. No, na vso srečo, toliko hrvašči- ne ravnatelj ni znal navzlic slovensko- laškemu pokolenju, ki se je — dobričina — rad bahal z njim in s sloven. sošolci na Dunaju n. pr. s Fr. Cigaletom i. dr.

Ob koncu IV. tečaja smo bili zrela na tri plati: kot gojenci učiteljskega, zrela za pouk srbohrvaščine (nekateri celo z uč- nim jezikom srbohrv.) in zrela Jugoslava- ni. Samo z Milanom Obrenovićem na srb. prestolu nismo bili zadovoljni: kanalja se je naslanjal na Dunaj, Dunaj pa nanj in na nas.

Glede razmerja med Srbi in Hrvati je razlagal F. Frankovič gojencem, da so en narod z dvema imenoma, ki rabi dve azbuki: latinico in cirilico. Tega pa nismo smeli »navzgor« omenjati niti v šol. na- logah. Zakaj prav tista leta so se ogla- šali na slovan. jugu učeni možje, ki so ugotovili, da je razlika med Hrvati in Srbi ista kot med vzhodom in zapadom. Pra- vaši na Hrvatskem so trdili, da smo Slo- venci planinski Hrvati, in Vijenac je pri- nesel sliko — planinske Hrvatice iz Tr- žaške okolice že par let prej.

Navzlic temu smo bili Slovenci in Hrvati na drž. učiteljsku v Kopru tiste čase jedini v vseh nastopih: pri šol. mašah, pri koncertih in slavnostih.

V laškem Kopru smo čutili oblastnost Italijanov in njih ponos na majko Italijo čisto na lastnih hrbtih. Zato smo hoteli z mislijo in delom dokazovati, da tudi Slo- vani nismo kar tako-le za nič. In če je zadonel v kakem razredu ostenativno »U boj, u boj!« so Lahončki stisnili rep in zobe. Nič niso mogli proti naši slogi niti

c. kr. profesorji Nemci, kakor ne a. o. Slo- venci.

Moj profesor Frankovič pa ni bil ideal- ist samo za katedrom, namreč tudi v življenju. Na razpolago nam je dal svojo knjižnico ter pozneje priporočil vsakemu, naj se obrne radi hrvaškega čtiva tudi do prof. Spinčiča, ki je tedaj bival kot okr. šol. nadzornik v Kopru. Uporabljali smo njegovo bogato knjižnico za izpopolnitev znanja v srbohrvaščini. Celotno počitnice smo si izposojevali knjige obeh hrvaških rodoljubov.

Na razstanku po dovršenem drugem izpitu se je poslovil ravnatelj kot duhov- nik: »Molite za mojo dušo, ko boste čuli, da J. Revelante-ja ni več med živimi!« A F. Frankovič je rekel: »Veselilo me bo, če bom slišal v vas, da ste vrli Slovenci in Slovani z duhom, srcem in rokami!« Mene je vprašal, kaj zopet snujem in pišem. Ne spominjam se več, kaj sem odgovoril; spominjam se pa prav dobro, na sem vi- del svojega profesorja na marsikateri večji veselici v Divači, v Sežani in Po- stojni tudi pozneje, ko je bil ravnatelj učit. v Kastvu. Znak, da mu je bil napredek in probuda sloven. plemena prav tako pri srcu kot hrvaškega — Jugoslovana, ki je v svobodni domovini tudi legal k počitku. Zato smo nanj ponosni, v nas živi njegov spomin.

Te skromne vrstice naj veljajo tudi imenom nas vseh, ki smo ga poznali, ga čislali, ljubili in slušali, za pesem nagrob- nico na sveži gomili v Drenovi, v doma- či zemlji, ki jo je naš nepozabni vzornik ljubil toli goreče:

»Pomlad se povrne...«

Ivo Trošt.

nek, dosedaj profesor na slov.-nemški realni gimnaziji v Ljubljani, ki je bil pred kratkim imenovan za inspektorja v ministrstvu prosvete.

— Za šefa prosvetnega oddelka pri oblastni upravi v Ljubljani je imenoval minister Korošec prof. Vadnjala, svoječasnega predsednika viš. šol. sveta. Dosedanji šef prof. dr. Stanko Beuk je poklican na službovanje v ministrstvo prosvete v Beogradu.

— Podpisano šolsko vodstvo si usojajo javno zahvaliti Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za poslanih 20 krasnih mladinskih knjig za šolarsko knjižnico in za podporo v znesku 500 Dinarjev — za gledališki oder. Obenem se zahvaljuje i Predsedstvu Kola Jug. sester za poslanih 300 Din v isti namen. Obogateli ste našo šolarsko knjižnico, pomagali ste nam postaviti oder, ki ponosno stoji ob narodni meji — Bog plati! — Šolsko vodstvo Turnišče, Prekmurje Rebolj Franc, šol. upr.

— Začetek šolskega leta. Na srednjih šolah prične pouk 15. septembra. Na ljudskih šolah, ki so v istih krajih, kakor srednje šole, se prične pouk ravnatoko, kakor na srednjih šolah. Na deželskih ljudskih šolah pa prične pouk 10. septembra. Izpiti in druge priprave se izvrše v času od 1. do 13. septembra, tako da prične pouk s 15. septembrom.

— Izpremembe v ministrstvu prosvete. V ministrstvu prosvete sta imenovata za referenta dr. Milan Glavinč, dosedanji šef kabineta in Borisav Stanković, šef statističnega odseka v ministrstvu.

— Višja pedagoška šola v Beogradu. Glasom odredbe prosvetnega ministrstva bo sprejetih v višjo pedagoško šolo v Beogradu potom natečaja še 22 kandidator, in sicer 18 učiteljev in 4 učiteljice.

— Pooblastilo rektorjem in dekanom. Na podstavi člena 11. zakona o občni upravi, člena 28. uredbe o ureditvi ministrstva za prosveto, pooblastila ministrskega sveta št. 8974 z dne 28. novembra 1923. in členov 15., 110. in 135. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenecih pooblašča rektorje univerz v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, rektorje visoke tehnične šole, visoke veterinarske šole in visoke šole za trgovino in promet, vseh v Zagrebu, nadalje dekana filozofske fakultete v Skoplju in pravne fakultete v Subotici, da smejo opravljati nastopne posle:

1. Sprejemati v začasno državno službo in odločati o prestopu službe za vse stalne zvanikičke in služitelje, nadalje za vse kontraktualno (univerzitetno) pomožno učno, upravno in služiteljsko osebe v mejah otvorjenih kreditov. O prestopu službe po razsodbi rednega ali disciplinskega sodišča odločam sam.

2. Odločati o prestopu na višjo stopnjo osnovne plače in stanarine, o 15% -nem zvišku osnovne plače, izpremembi osebnih in rodbinskih doklad, pravici do osebnih in rodbinske pokojnine in pokojninskih prejemkov, nadalje do pogrebne in podpore ob smrti (člen 124. uradniškega zakona) stalnih zvanikičkov in služiteljev.

3. Izdajati naloge za izplačilo aktivnih in pokojninskih prejemkov vsem uradnikom, zvanikičkom in služiteljem, nadalje vsemu kontraktualnemu osebnju na podstavi dekreta in v mejah otvorjenih kreditov.

4. Ustavljati izplačila vseh aktivnih in pokojninskih prejemkov po dekretu ali po zakonu.

5. Dajati naloge za izplačilo vseh materialnih izdatkov v mejah otvorjenih kreditov.

6. Dajati odsotstva po privatnem poslu vsem uradnikom in ostalim uslužbenecem, in sicer največ po 14 dni.

7. Sklepati zakupne (najemne) pogodbe v mejah dovoljenih kreditov. Pogodbe, za katere je treba po zakonu višje odobritve, se morajo pošiljati meni v odobritev.

Poste pod 1. že opravljajo gorenje osebe po pooblastilu z dne 31. maja 1924., št. 5168; vse ostale posle pa bodo opravljale od onega dne, ko likvidirajo pokrajinske uprave.

V Beogradu, dne 24. julija 1924., P. br. 7342. Minister za prosveto: Pribičević s. r. — Razglašeno v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 178, izdanih dne 6. avgusta 1924. (Prilog XXXVII. — 1924.) — Ur. list, št. 75. od 12. avgusta 1924., nar. št. 231.

— Česar ne veš vprašaj Univerzalni Informativni Biro »Argus«, Knez Mihailova ul. 35. Tel. 6—25. Beograd (Pasaž Akademije Nauka).

— Šolske lekarne. Ministrstvo prosvete je na predlog glavnega prosvetnega in sanitetnega sveta odredilo, da morajo imeti vse šole svoje lekarne kakoršne je konstitutiral Kosta Antonijević, lekarnar v Beogradu. Stala bo z navodilom

vred 600 Din, ki jih morajo staviti krajnji šolski sveti v svoje proračune. Mnogo šol po Sloveniji že ima svoje lekarne in ni pravzaprav to nič novega, prav pa je, da se uvedejo v vse šole. Na kmetih se jih bodo posluževali lahko tudi šoli-odrasli, — tako piše »Slovenec«.

Nasilja novega režima.

ŠEF PROSVETNEGA ODDDELKA DR. STANKO BEUK.

»Slov. Narod« (št. 187, od 14./8. 1924) piše: Pred kratkim smo prinesli novico, da je prosvetni minister dr. Korošec telegrafično odstavil dosedanega šefa prosvetnega oddelka za Slovenijo dr. Stan. Beuka, na njegovo mesto pa postavil nekdanjega predsednika višjega šolskega sveta profesorja Vadnjala, ki ga je s tem vsej javnosti predstavil kot zaupnika klerikalne stranke. Brez dvoma so prosvetnega ministra napotili do tega, za naše šolstvo in prosvetno delo, sploh za udejstvovanje ustavne državne ideje pri šolski vzgoji, usodnega koraka strankarski, osebno-partizanski motivi. Menda ni poštenega človeka, pa naj si bo te ali one stranke, ki bi mogel dosedanjemu načelniku g. dr. Beuku očitati nekorektnosti in pristranosti v njegovem službenem poslovanju. Nasprotno: poznamo ga iz dobe, ko je kot predsednik višjega šolskega sveta vršil na včasih kaj burnih sejah te korporacije svoj nelahki posel z izredno taktnostjo in obzirnostjo. V sled svoje pravcoljubnosti in objektivnosti je moral včasih celo pri svojih političnih somišljenikih čuti očitke »klerikalnosti«, češ, da se preveč ozira na Slomškarje ter da zastopavlja člane UJU vsled naklonjenosti do klerikalcev.

Sedaj pa mora mož kot prvi vseh slovenskih višjih uradnikov občutiti, kako se izvaja režimsko načelo »zakona, reda in pravice«. Dr. Beuk je prvi, ki je padel kot žrtev sovjetsko-republikanskega vetra. Silno se jim je mudilo zlasti v prosvetni upravi, da so odslovili moža, o katerem vedo, da bi po svojem odločnem značaju ne hotel in ne mogel biti slepo orodje za vse mahinacije, ki jih nameravajo klero-radičevci na šolskem polju v bližnji prihodnosti prakticirati. Res, da so padec hoteli vsi videzno ublažiti s tem, da so pozvali dr. Beuka v ministrstvo kot referenta. Toda, kdor ve, da pomeni za slovenskega uradnika poziv v ministrstvo v Beograd v današnjih prilikah gmotno in osebno žrtev, bo smatral tako »odlikovanje« za hudomušno ironijo. »Promoveatur, ut amoveatur!« ima v tem slučaju kaj hinavsko lice. Navidezno kavalirska kretnja političnega rokovnjaštva!

Naše učitelstvo bo moža, ki je nad tri in pol leta deloval v prosep našemu šolstvu, vedno blagohotno naklonjen težnjam in upravičenim željam posameznih učnih oseb in strank, ohranilo v najboljšem, hvaležnem spominu. Upamo, da ni več daleč čas, ko dobi odslovljeni šef popolno zadoščenje za svojo nezasluzeno odstranitvijo s sedanega službenega mesta. — Svaka sila do vremena!

Učiteljski pravnik.

INTERPRETACIJA URADNIŠKEGA ZAKONA.*

K izvršitvi zakona o civilnih državnih uslužbenecih. (Po zagrebškem »Našem Glasu«.) V ravnanje državnim uslužbenecem prinašamo mnenje stalne komisije o spornih in nejasnih odredbah zakona o civilnih državnih uslužbenecih. To mnenje služi državnim oblastem kot avtentična interpretacija zakona.

1. Na vprašanje o tolmačenju prvega odstavka čl. 245. zakona je komisija mišljenja, da bi bilo treba najpreje zbrati podatke onih ministrstev, ki imajo potrebo, da se ta določba izvede. Nato bi moral predpisati ministrski svet uredbo, s katero bi označil stroke, za katere se dovoljuje prestop iz nižje v višjo kategorijo po čl. 245. Komisija izrečno poudarja svoje mišljenje, da se čl. 245. ne more uporabljati za one, ki šele prihajajo v službo, temveč samo za one, ki so že državni uslužbenec. Dalje je komisija mnenja, da se oni državni uslužbenec, ki so že vstopili v službo in v nižjo kategorijo po odredbah prehodnih naredb in z izvestnimi beneficijami, ne morejo poslužiti določb iz čl. 245. zakona.

2. Glede izpitov, predpisanih v členu 54. zakona, smatra komisija za potrebno, da se takoj pozove vsa ministrstva, da izdajo pravilnike in obrazujejo komisije za polaganje državnega izpita, predpisane v členu 54.

3. Na vprašanje, kako da se ima odrediti družinska penzija, ako je upokojen

državni uslužbenec po starem zakonu, a nastopa primer za odmero te pokojnine v dobi veljavnosti novega zakona, je komisija sledečega mnenja: po členu 146. se vzame kot osnovo osebno pokojnino uslužbenca na dan smrti, in sicer pokojnino po starem zakonu, a od te osnove je treba odmeriti družinsko penzijo po členu 148. novega zakona.

4. Na vprašanje, kako da se računa efektivno trajanje vojnih službenih let, je komisija mnenja, da se računa v smislu člena 241. stvarno provedeni čas v službi, to je toliko dni v enem letu, kolikor dni je bil dotični stvarno v službi.

5. Na vprašanje o uporabi člena 43. zakona glede dodatkov za deco, ako zakonca, bodi to aktiven ali upokojen državni uslužbenec, ne živita skupaj, je komisija mnenja, da dobiva dodatek oni izmed soprogov, pri katerem je deca pravno na izdrževanju, brez ozira na to, pri komu da je deca faktično.

(Dalje prih.)

— § Delegacija min. financ je s 1. avg. 1924 ustavila rodbinsko pokojnino vsem aktivnim in upokojenim drž. uradnikom. Delegacija se sklicuje na čl. 153 in 154 uradniškega zakona. V členu 154 ne najdemo pravne podlage niti v enem od nam javljenih slučajih; čl. 153 pa pravi sledeče: »Nihče ne sme dobiti dveh pokojnin od države. Če ima pravico do dveh, prejema večjo. Aktivna uslužbenka ne sme prejemati rodbinske pokojnine.« Po tem členu bi bilo upravičljivo, da se ukine osebna pokojnina, če bi kdo na katerikoli način prišel do dveh osebnih pokojnin. Jasno je tudi rečeno, da se ima aktivni uslužbenki ustaviti rodbinska pokojnina, dasi bi morali priti pri odpravi celibata sedaj tudi slučaj obratnega značaja v poštev. Očividno je, da loči zakonodajalec v tem odstavku osebno in rodbinsko pokojnino, ker sicer ne bi v istem odstavku govoril o rodbinski pokojnini, če bi bila ista že v prvem stavku citiranega odstavka zapopadena. Popolnoma napačno je, da je delegacija ustavila rodbinsko pokojnino upokojenim državnim uslužbenkam, ker govori člen 153 samo o aktivnih drž. uslužbenkah, da ne smejo prejemati rodbinske pokojnine, torej jasno, da upokojene izključuje, ker sicer bi jih navajal. Ne bomo se bili za pojme vdovnica in pokojnina, ki jo srbsko tolmačenje meče v en koš; naša dosedanja zakonodaja pa je oba pojma strogo ločila, ker vdova ne more biti po možu upokojena, temveč le po lastni službi, po možu pa dobi vdovnico ali rodbinsko pokojnino, kakor jo novi zakon imenuje. Nerazumljivo je, da se za nepravne drž. uradnike, ki so podvrženi paragrafom starih zakonov, uporabljajo sedaj en člen novega zakona, ker v tem slučaju daje država po starem, jemlje pa po novem. Tako so upokojenke dobile za vdovnico sledeče dekrete: »... v zmislu čl. 3. in 4. uredbe z dne 28. aprila 1921 D. R. br. 60.000/21 nakazujem Vam od 1. avgusta 1922 naprej vdovnico letnih 2500 Din dokler ostanete vdova in pod pogojem, da uživate te prejemke v tuzemstvu.« Sedaj pa pride delegacija min. financ in odyzame pridobljene pravice na podlagi čl. 153. novega uradniškega zakona. Ne reki bi, če bi se čl. 153. izvajal za one, ki so in bodo upokojene po 1. sept. 1923. Še jasneje pa kaže nepravilno stališče del. min. financ čl. 240. novega uradniškega zakona, ki pravi: »Rodbinam drž. uslužbenec, ki so jim pripadle rodbinske pokojnine pred razglasitvijo tega zakona, ostanejo tudi nadalje isti prejemki, v katere se štejejo tudi dosedanji draginjske doklade.« — Ta člen torej jasno kaže, da je delegacija neopravičeno odtegnila rodbinske doklade, ker jim jih zakon priznava kot pridobljene pravice in je neobhodno rekurz na višje mesto, da nam prinese jasnost, ker čl. 240. govori ugodno celo za aktivne uslužbenke.

— § Štetje vojaške službene dobe med vojno v dvojno penzijo. Člen 137. uradniškega zakona odreja v al. 3., da se onim, ki so bili med vojno kot državni uslužbenec v vojaški službi, šteje čas, ki so ga tako prebili, za pokojnino prav tako, kakor se šteje aktivnim častnikom med vojno. — Glede štetja službene dobe med vojno častnikom pa odreja zakon o ustrojstvu vojske v al. 5. čl. 118. sledeče: Leta prebita med vojno se štejejo za pokojnino dvojno, ne glede na to, koliko časa je trajala vojna v dotičnem letu. — Kot dokaz je treba doprinesiti dekret, da je bil dotičnik v času vojaške službe res državni uradnik in vojno uverjenje, ki ga dobi pri vojnem okrogu, koliko časa je bil med vojno vojak. Penzijski prejemki se pa v vsakem slučaju odmerjajo od časa, ki šteje v napredovanje in ne od časa, ki šteje v pokojnino.

— § Naredba, s katero se prepoveduje učnemu osebju in učencem, pristopiti k organizacijam s tendenco zoper narodno in državno edinstvo. (Služb. Nov. št. 178. od 6. avgusta 1924 pril. XXXII — 1924 in Ur. list št. 75. od 12. avgusta 1924, ur. št. 233.) Na podstavi člena 16. ustave kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev odrejam, ker izvestni državni uradniki, kakor učitelji na šolah, a tudi učenci poedinih šol pristopajo h gimnastično-sportnim društvom in organizacijam, ki imajo separatistično, plemensko ali versko tendenco zoper narodno in državno edinstvo: 1. Noben učitelj na šolah v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev ne sme biti ne javno ne tajno član takih organizacij. — 2. Učenci katerekoli šole v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev ne smejo pristopati k takim organizacijam in biti njih javni ali tajni člani. — Dovoljeno jim je, pristopati k telovadnemu društvu »Sokolu«, ki je znano vsemu slovanstvu ter se imenuje v naši kraljevini »Jugoslovenski Sokol«. — Če se ne bi izvrševala ta naredba, se bo uporabljala tako zoper šolske uprave in učiteljsko osebje, kakor tudi zoper učence najstrožja zakonska mera kazni, ako ostanejo še nadalje v takih organizacijah ali pristopijo k njim. V Beogradu, dne 25. julija 1924. P. br. 7307. Minister za prosveto: Sv. Pribičević, s. r.

— § Pravila o odsotstvu uslužbenec v resortu ministrstva za prosveto zbog bolovanja in okrevanja. Člen 1. Če državni uslužbenec v resortu ministrstva za prosveto oboli ter ne more priti v službo, mora to takoj, najkasneje pa v 24 urah, naznaniti svojemu neposrednemu starejšini.

Člen 2. Če traja bolezen dlje nego sedem dni ob znakih težje obolesti, mora to bolnik ali njegova rodbina iznova prijaviti neposrednjemu starejšini, ki mora to nemudoma naznaniti višjemu oblastvu. Prijavi mora priložiti bolnik izjavo zdravnika, ki ga je zdravil, o trajanju akutne bolezni.

Člen 3. Pristojni starejšina sme v vsakem primeru odrediti zdravniško ugotovitev bolnikovega stanja.

Člen 4. Če akutno stanje boleznine, a je bolniku treba okrevanja (člen 111. zakona o uradnikih), mora bolnik o pravem času zahtevati odobritev za okrevanje; svoje zdravstveno stanje mora pri tem dokazati s komisijskim izpričevalom po členu 108. zakona o uradnikih.

Člen 5. Če bolezen ni akutna, nego je treba bolniku samo okrevanja, mora tudi v tem primeru o pravem času zahtevati odobritev za okrevanje po členu 4. teh pravil.

Člen 6. Odsotstvo zaradi okrevanja sme nastopiti bolnik šele po prejeti odobritvi, prej pa samo, če je potreba, da neutegoma nastopi okrevanje, potrjena s komisijskim zdravniškim izpričevalom.

Člen 7. Odsotstvo zaradi okrevanja odobruje do vseh mesecev veliki župan, preko dveh mesecev pa minister.

Člen 8. Vsako bolovanje in okrevanje se mora vpisati v uslužbenki list.

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Prvi« FRANKOV; kavni pridelatek v sabojskih. — V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno izčiščeno glavna obeležja, namreč ime »Frank« in »kavni mlaček«. — »Prvi« FRANK; z mlačkom« je kavni tako potreben, kakor začimba juhl. —